

Оксана Подоляк

студентка гр. ФФзм-11,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлана Савчук

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розпочата росією повномасштабна війна проти України докорінно змінила усі сфери життя нашої держави, зокрема і функціонування фінансової системи. Суттєвих трансформацій зазнала і державна фінансова політика, основна мета якої у даний час – це мобілізація усіх фінансових ресурсів на забезпечення оборони і безпеки країни.

Звичайно, без потужної підтримки міжнародних фінансових інститутів, а також усіх країн, які об'єдналися навколо України проти РФ, наша держава не змогла би налагодити супротив та продовжувати давати відсіч агресору. Серед найбільших донорів, які допомагають Україні з перших днів війни і дотепер, слід відзначити такі, які лише, наприклад, за період 26 березня – 30 квітня 2023 року надали фінансову, а також матеріальну допомогу, необхідну для оборони, це: Міжнародний валютний фонд (2,7 млрд дол. США), Світовий банк (200 млн дол. США), Європейський банк реконструкції та розвитку (42 млн євро), Європейський інвестиційний банк (20 млн євро), Чорноморський банк торгівлі та розвитку (25 млн євро), Європейський Союз (1 млрд євро), Європейська Комісія (1,5 млрд євро), а також такі країни, як США (1 млрд 253 млн дол. США), Велика Британія (500 млн дол. США), Канада (2,4 млрд канадських доларів), Литва (10 млн євро), Нідерланди (274 млн євро), Німеччина (танки та БМП), Франція (конвектори і генератори), Польща (колісні бронетранспортери), Іспанія (гуманітарна допомога), Латвія (ПЗРК «Stinger»), Північна Македонія (бойові гелікоптери) [1].

За висновками фахівців Національного банку України «Міжнародна підтримка надалі залишатиметься основою фінансування бюджету» [2, с. 11]. Дефіцит Державного бюджету України досягає третину ВВП. «З початку повномасштабної війни фінансування державного бюджету більш як на половину було забезпечено міжнародною допомогою (включно з грантами)» [2, с. 11]. Важливо, що МВФ ухвалив програму, спрямовану на стабілізацію державних фінансів, в межах якої передбачається досягнення таких цілей: збільшити обсяги податкових надходжень, розвивати внутрішній борговий ринок, зменшити емісійне фінансування Державного бюджету України, досягти довгострокову стійкість фінансового сектору, забезпечити ефективність і прозорість діяльності державних підприємств та банків.

Поряд із фінансовою підтримкою обороноздатності України, зміцненням дохідної частини держбюджету, важливим напрямком фінансової політики в складних умовах війни є підтримка бізнесу, який становить основу функціонування держави. До основних шляхів такої підтримки в даний час віднесено: покращення інвестиційного клімату за допомогою пошуку альтернативних джерел

фінансування, подальше залучення зарубіжних партнерів для надання грантів, спрощення процедур передекспортного фінансування в українських банках [3].

Слід зазначити, що завдяки тим мірам, які були проведені урядом у перші місяці війни стосовно підтримки бізнесу, вдалося забезпечити певною мірою стабільне господарювання підприємств, зокрема малих і середніх. До основних інструментів підтримки бізнесу належать: фінансова підтримка бізнесу в межах програми «Власна справа»; грантова програма «Робота»; Державні програми «Доступні кредити 5–7–9 %» і «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9 %»; спрощення вимог до експортерів в процесі передекспортного фінансування в українських банках; гранти для надання фінансової допомоги на розвиток українських релокованих бізнесів [3]. Крім того, з метою стабілізації фінансового становища бізнес-структур було зменшено податки і збори із суб'єктів господарювання, зокрема фізичних осіб-підприємців; розширено можливості щодо переходу їх на спрощену систему оподаткування і обліку.

Пріоритети державної фінансової політики України в умовах війни відображає структура видаткової частини державного бюджету. Так, передбачено, 43,2% сукупних видатків або 18,2% ВВП буде направлено на потреби національної безпеки і оборони, 17% видатків використовуватиметься на соціальний захист, 6,7% – на охорону здоров'я, 5,9% – на освіту, 0,3% – на підтримку ветеранів [4]. Отже, ми бачимо, що найважливішим пріоритетом державної фінансової політики України в умовах війни виступають фінансове забезпечення безпеки і оборони нашої держави для одержання перемоги над агресором. В період післявоєнного розвитку, очевидно, що до першочергових цілей буде віднесено також і післявоєнне відновлення економіки.

Список використаних джерел:

1. Допомога міжнародних фінансових інститутів Україні. Моніторинг 26.03-30.04.2023 року. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/dopomoha-mizhnarodnykh-finansovykh-instytutiv-ukrayini-monitorynh-2603>
2. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2022 р. / Національний банк України. 47 с.
3. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voynnoho-stanu-v-7>
4. Основні параметри Державного бюджету України на 2023 рік / Міністерство фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/budget_2023-582